

Gledališka kritika

Mobing, bolečina vseh bolečin

Mike Bartlett: Krči, SLG Celje, Oderpododrom, premiera 13. septembra 2013

ZDENKO KODRIČ

Šele ko je izrečena zadnja beseda v drami Krči, se gledalec zave, da ni bil samo očitivec dveh svetov, marveč je tudi prikimal brezkompromisni in preračunljivi manipulaciji in grozljivemu mobingu, ki ga hladno-krvno in hinavsko izvaja Vodja neke korporacije. Njena manipulacija z zaposleno Emmo ni direktna, opravlja jo posredno, s prijaznim namigovanjem. Krči niso reciklaža želja in že videnih dogodkov, Krči so gledališko besedilo, ki z veliko dozo neposrednosti boleče zareže v monotonijo življenja neke pisarne v neki korporaciji.

Avtor igre Krči je sodobni angleški dramatik **Mike Bartlett** (roj. 1980). To njegovo dramo so krstno uprizorili v SLG Celje. V drami se ukvarja s človekovo integriteto, ki jo je možno z dobro režirano manipulacijo, pritiski in zlorabo popolnoma izničiti in uničiti. Dialog med Vodjo in delavko Emmo se iz trenutka v trenutek stopnjuje in razrašča v hudodelstvo, ki ga strokovnjaki za delovna razmerja imenujejo mobing. Bartlett pravi, da vodje in podjetja ne zanimata morala, dobro in slabo, marveč samo dobiček. Celotna drama je zgrajena na razmerju med višjim in nižjim, med vodjo in vodenim, med gospodarjem in sužnjem, med delodajalcem in delojemalcem.

V zraku kot Demoklejev meč visi upor delavke zoper Vodjo, a kmalu je začutiti, da bo Emma žrtev tudi lastnega eksistencialnega nazora, v katerem ni prostora za tekmovalnost, upor in idejo. Emma se v takem

položaju znajde tudi zato, ker ima konec koncev lepo, stalno in dobro plačano službo. Zato lahko brez slabe vesti žrtvuje svojo ljubezen do moža in otroka. Manipulacija Vodje je totalno uspela: Emma mora zaradi svoje popustljivosti pomoč poiskati pri psihiatru in v zaključni sekvenci Vodji jasno sporoči, da je z njo vse v redu in da bo – četudi pod stalnim nadzorom - nadaljevala delo v firmi.

Četudi je bila prvotna besedilna predloga namenjena radiu, je ni bilo težko adaptirati za oder. Režiser in prevajalec Krčev **Jure Novak** je v prostoru pod velikim odrom celjskega gledališča uspešno izvedel dokaj preprost dramaturški zaplet: z dialoško natančno dinamiko in zmanipulirano osebnostjo Emme je sestavil bolj ali manj realistično strukturo Bartlettove drame. Absurdu se je izognil tako, da je mobing in manipulacijo ostril do skrajnih meja, ju nadgrajeval še z zapisi kamere na šestih ekranih in z gmotami pisarniškega papirja, ki so nakazovale labirint, iz katerega ni mogoče najti izhoda.

Usodno preobrazbo obeh protagonistk je bilo pričakovati ob smrti Emminega dojenčka. A se to ni zgodilo, kajti Emma je tragično izgubo otroka vzela kot "nujen dogodek", Vodja pa je smrt Emminega sina tako in tako pričakovala. Nepozaben prizor se je Novaku "prikradel" pred sklepnim dejanjem: Emma je zaradi tragične izgube otroka prisiljena v razmislek, kako naprej. Ta premislek je silno preprost, a učinkovit, pokaže se v grozljivem, apatičnem in delirijemskem naštevanju

besed po abecednem redu. Krči so v Novakovi režiji nekakšen korporacijski mikrokozmos, v katerem je Vodja zmagovalka, Emma pa luzerka in simbol frustriranega sodobnega sveta.

Pia Zemljič igra Vodjo kot "železna lady", izjemna, ko svojo hlinjeno prijaznost in manipulativno sposobnost spreminja v zapeljivo mehničnost in groznijo. Vsak njen stavek, četudi prekinjen s tleskom ustnic, je popoln, definiran in odgovoren. Ko namiguje, grozi; ko grozi, zapeljuje. Z **Minco Lorenci** (Emma) sta ustvarili dialog, ki je zračen in jedek, hkrati pa temačen in boleč do skrajnosti. Lorencijeva je sijajna, ko začuti strah pred izgubo službe, nekoliko naivna, ko brani svojo eksistenco, in izrazno silno močna, ko poskuša razvozlati svojo notranjost. Obe igralki se dopolnjujeta. Svoj položaj znotraj gledališke igre pa iz prizora v prizor nadgrajujeta in sta idealen igralski par.

Krči (Contractions) je aktualno gledališko besedilo. Nemara celo študijsko: zaposleni, ki so kadarkoli doživeli mobing, se bodo tekstu priklonili; tisti, ki mobing izvajajo, ga bodo grobo zavrnil. In prav zavoljo tega so Krči to, kar so; nekaj posebnega zunaj virtualnega in konformističnega okolja. V predstavi, ki jo je treba videti, sodelujejo dramaturginja **Urška Brodar**, scenografka **Urša Vidic** (opazna ureditev prostora), kostumografinja **Mateja Benedetti** ter avtorja glasbe (skladna s tekstovno predlogo) **Tibor Mihelič Syed** in **Polona Janežič**.